

RAVASZ LÁSZLÓ REFORMÁTUS PÜSPÖK: A MAGYAR NÉP LELKE

amely nép lelkéről hű képet adni nem könnyű dolog. Meg kell küzdeni azzal a kísértéssel, hogy történetbölcséleti fejtegetések megzavarnak és téves útra vezetnek. Nem is lehet ezt a feladatot másképpen megoldani, csak úgy, ha megfigyeljük, hogy egy népnek a lelke miképpen reagál bizonyos állandó hatásokra. A léleknek az a különös természete van, hogy a hozzáütődő hangokra, természete állandó vonásai szerint, mindig azonos feletet ad. Hallgassuk meg a magyar nép lelkét, miképpen válaszol a hozzá csapódó állandó hangokra, amelyekben az élet beszél hozzája?

Figyeljük meg, miképpen felel a magyar lélek a *harangszóra*. Különösen szereti a magyar a harangszót, a földnek és az égnek ezt az egyszerű, édes muzsikáját. A háború folyamán a harangok elköltöztek a toronyokból és ágyukat öntött belőlük a hadvezetőség. Minden háborús romlás között a harangok hiányát pótolta leghamarabb a magyar nép. Ma már minden toronyban a régi hangon és a régi számban beszél az örökkévalóság nyelve. A harangszó hallatára a magyar ember arcán különös ünnepesség ömlik el. Felöltözik tiszta ruhájába és csendes méltósággal indul a templom felé. Istentisztelet alatt méltósággal és őszinte áhítattal viselkedik. Nem hajlandó vallásos rajongásokra, de nem fogadja be a hitetlenséget és a tagadást sem. Szomorú, nehéz életén keresztül annyiszor érezte magát Isten közelében és ma is minden nap az ő kezéből veszi el kenyerét. Nem képes tehát megtagadni azt, akit annyiszor megtapasztal

tait. Bűnbánata férfias, komor, de nem tüntető. Kultusza derült, tele van kiengesztelődéssel, nyugalommal és békével. Szimbólumokhoz nem tapad hozzá a lelke, keresi azt, ami örökkévaló és lelki. Egyetemesség, világos látás, erkölcsi egyensúly jellemzi vallásosságát. A férfiak arca templomozás alatt értelmesebbé, az asszonyoké szebbé válik. Megifjul és felüdül a lelke és új erővel indul neki a munkának. Születés és halál, veszteség és fájdalom múló dolgokká válnak előtte, s egész lényén kiütöközik, hogy élő Összeköttetésben áll a legfontosabb dolgok és legdrágább javak láthatatlan és titokzatos ősalapjával, Istennel. Sem extázis, sem közömbösség iránt nem hajlandó: a hívő magyar, kemény,, tiszta nézésű, nyugodt és komoly arc, amilyenekké bátor és igaz emberek haláluk órájában válnak.

A magyar léleknek új vonása tűnik fel e színeképelemzésből, ha *trombita hang* zendül meg a légben. Midőn a magyar e földre ért, századokig volt szakadatlanul harcoló katonanép. A férfira nézve az élet egyet jelentett a harccal. E földön ezer éven át szüntelenül viaskodott és mindig nála sokkal erősebb ellenféllel. Szinte átöröklés a magyarban a katonai szellem. Rendesen megújul és felfrissül, mikor harctérre kerül. Az elmúlt háború legnagyobb, de örökre ismeretlennek maradó hőstetteit öreg magyarok, sok gyermekű családapák és nagyapák vitték véghez... Nem azért ilyen a magyar, mert szeret verekedni, vagy pedig vérszomjas volna, hanem azért, mert nem fél a haláltól. Lehet, hogy ez a nép nem tanult meg élni, de meghalni senki sem tud olyan bölcsen, bátran, lakodalmas vidámsággal és keleti liturgiával, mint a magyar. Ez a nép szeret pörölni, önállószkodni, mégis mikor kiütöközik belőle az őskatona, szemrebbenés nélkül engedelmeskedik és mosolyogva áldozza fel magát.

Nem ismeri addig senki a magyart, amíg nem látta, hogy miképpen felel a lelke a *muzsikaszóra*. Van különös magyar zene, amelyben a vidámság könnyes és a fájdalom mosolyog. Más a ritmusa, az alkata, mint minden más zenének a világon. Nem is az a fontos benne, ami hallható e muzsikából, hanem, amit atavisztikusan e muzsikára *érez* a magyar. Hallgatag, zárkózott nép, érzéseiről nem szeret beszélni és kedélyének nincs meg sem a forró buzogása, sem a meleg mélysége. De a zene aranykulcsa kinyitja a bezárt szívet. Eltitkolt, századokig tartó, soha ki nem beszélt mély érzések támadnak fel benne. Zenéje számára teremtett egy különös fajtát, közötté elszórt, rejtelmes népet, a cigányt. A cigány valami elszakadt és elfajzott hindu sarjadék lehet. Megbízhatatlan, fecsegő, könnyelmű, ezer hibával megvert, de egy olyan fajta, amelyik instrumentummá vált. ők hordozzák szét a magyar érzések különös borát, mint a régi mesékben a törpék a királyok italát. Egy kortytól megmámorosodik a magyar, szomorúságába csodálatos megértés, lázadásába kiengesztelődés vegyül, furcsa hilaritásában felülemelkedik az egész világon és

könnyein át mosolyogva néz. Néha ereje szétfeszíti, duhajságba csap át, de duhajsága egy magát széttépő titánnak keserű vidámsága. Táncra perdül, minden mozdulata erő és méltóság, fékezett tűz és sugárzó báj, de se vad nem lesz, se állat. Szomorú, játszó hős csupán, ki az Olympus ormán tékozolja örökségét úgy, hogy abból csak neki van kára, de ez a kár valami bús gyönyörűséget okoz neki.

A sírva vigadó magyarnak párja a *pacsirtaszóra figyelő magyar*. A pacsirta a búzaföldek madara, a szántóvető magyarnak dalos pajtása. Ezer éve a földből él a magyar. A földet minden más népnél jobban szereti, mert szerelmese, anyja, barátja, ihletője és kollektív, óriás műtárgya. Lelkét betöltik a természet változásainak nagy jelenései. Eső, hó, szárazság, hervadás és zsendülés saját életének állandó és remegő élményei. Az igazi magyar a föld túrása közben átszellemül. Trubadúrrá, hőssé és liturgussá válik. Élete is valahogy összefonódott a földdel. Tavasztól ősziig annyit dolgozik, mint a felébredt és csodákat teremtő természet. Naponta pár órát alszik, azt is ébren. Egyébként titokzatos erőcentrum, amelyből kalászkok, barackvirágok, szőlővenyigék nőnek. Télen álmodozó, pihenő, várakozó életet él, mint a természet. Fél éve nappal, fél éve éjszaka. És annyi napja van, ahány esztendeje. A pacsirta a magyar búzaföldek költészete.

Különös a magyar lélek akkor, ha *parancsszót* hall. Ekkor kiütözik belőle az Örök rebellis, a sok ezeresztendős magyar „csakazértis”. Nincs benne társadalmi kohézió, nem olyan, mint az erdő fája, amely elveszíti egyéniségét, csak hogy megmaradjon a nagy kollektív egység, az erdő. Hanem olyan, mint a hegytetők magányos fája, amely egyedül áll az életpyramis csúcsán és maga körül minden más életet felszív. Sohasem tudott egészen egységes lenni. Bár rendkívül erős közös érzések uralma alatt állt, mégis igazán csak az egyéniség kategóriájában él. A magyarban az egyedek az érdekesek, szépek és fejlettek és nem a közösség.

Utolsó kép, amidőn a magyar a *demagógiára* figyel. Naiv, lelkesülő, hiszékeny nép, amely komolyan veszi a jelszavakat. Éppen ezért nagy gyermek volt és az is marad. Korbáccsal bánni vele nem lehet, de ezerszer félrevezették már azok, akik elég lelkiismeretlenek voltak ígéretekkel áltatni tiszta, bizakodó lelkét. Politikailag könnyen prédájául esik kalandoroknak, kivált ha azok rosszabbik énjének valamelyik vonására építenek. Ennek a példája volt az elmúlt világháború is, s ebből a gyökből származott a magyar tévedések és bukások sorozata.

Ma új világ van. Él, hallgat és vár a magyar. Legnagyobb kérdése, s vele együtt Európának fontos kérdése az, hogy mire hallgat és mit felel a magyar? Mi azt reméljük, és azon munkálkodunk, hogy egy halk, tiszta hangot értsen és erre feleljen, a *lelkiismerete* szavát. A lelkiismerete, szavára felelő magyar: ez az új Magyarország.